

На основу члана 166. став 7. и члана 168. став 3. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", број 25/19),
министар здравља доноси

Правилник о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника

„Службени гласник РС“, бр. 33/2019 од 10.5.2019.
године, а ступио је на снагу 18.5.2019.

Члан 1.

Овим правилником прописују се план и програм приправничког стажа за здравствене раднике, ближи услови које морају испуњавати здравствене установе, друга правна лица за која је посебним законом предвиђено да обављају и послове здравствене делатности (у даљем тексту: друга правна лица) и приватна пракса у којима се може обављати приправнички стаж, образац приправничке књижице, начин вођења приправничке књижице, програм, садржина и начин полагања стручног испита, образац уверења о положеном стручном испиту, као и друга питања од значаја за обављање приправничког стажа и стручног испита.

Члан 2.

Приправнички стаж је практичан рад којим се здравствени радник (у даљем тексту: приправник) оспособљава за самосталан рад под непосредним надзором ментора, у складу са законом.

Члан 3.

Приправнички стаж може се обављати у здравственој установи, другом правном лицу, односно приватној пракси, која испуњава следеће услове:

1) регистрована је за обављање здравствене делатности из прописане области плана и програма приправничког стажа;

2) обављање здравствене делатности из тачке 1) овог става врши најмање један здравствени радник са лиценцом надлежне коморе, који има најмање пет година радног искуства у струци након положеног стручног испита.

Ако здравствена установа, друго правно лице, односно приватна пракса у којој приправник обавља приправнички стаж, не испуњава услове прописане у ставу 1. овог члана за обављање одређеног дела приправничког стажа, приправник може бити упућен у другу здравствену установу, друго правно лице, односно приватну праксу у којој се тај део стажа може обавити.

Приправнички стаж доктора денталне медицине, оралних хигијеничара, стоматолошких сестара и зубних техничара, може се обављати у приватној пракси која је регистрована за обављање делатности опште денталне медицине, осим дела приправничког стажа из максилофацијалне хирургије и ортопедије вилица, који се обавља у приватној пракси која је регистрована за обављање делатности максилофацијалне хирургије и ортопедије вилица, односно у одговарајућим здравственим установама и другим правним лицима, регистрованим за обављање здравствене делатности из наведених области денталне медицине.

Члан 4.

Приправнички стаж обавља се по плану и програму којим су утврђене превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе процедуре и вештине, као и процедуре и вештине здравствене неге које приправник треба да савлада у току приправничког стажа.

План и програм приправничког стажа одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 5.

Приправник обавља приправнички стаж у оквиру радног времена здравствене установе, другог правног лица, односно приватне праксе, у трајању од 40 сати недељно.

Приправник обавља приправнички стаж у континуитету, у трајању од шест месеци, тј. 26 недеља.

Под оправданим прекидом приправничког стажа сматра се привремена спреченост за рад, извршење војне обавезе, односно виша сила, у складу са законом.

Уколико је дошло до оправданог прекида приправничког стажа у случајевима из става 3. овог члана, приправнички стаж продужава се за онолико времена колико је прекид трајао.

Члан 6.

О обављању приправничког стажа води се приправничка књижица за здравствене раднике, на Обрасцу 1. који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Приправничку књижицу води здравствена установа, друго правно лице, односно приватна пракса у којој приправник обавља приправнички стаж.

Ментор уписује у приправничку књижицу део приправничког стажа који је приправник обавио под његовим надзором и оверава га својим потписом, односно електронским квалификованим потписом.

Почетак и завршетак приправничког стажа својим потписом и печатом, односно електронским квалификованим потписом оверава директор здравствене установе, другог правног лица, односно оснивач приватне праксе, у којој је приправник започео, односно завршио приправнички стаж.

Члан 7.

По завршеном приправничком стажу, здравствени радник са стеченим средњим, вишим или високим образовањем подноси министарству надлежном за послове здравља писмену пријаву за полагање стручног испита.

Уз писмену пријаву из става 1. овог члана, прилаже се оверени препис дипломе о завршеној средњој, вишој школи, односно високошколској установи, оверена приправничка књижица, као и доказ о уплати републичке административне таксе, односно накнаде трошкова за полагање стручног испита.

Пријава са документацијом из става 1. овог члана подноси се најкасније 30 дана пре полагања стручног испита.

Стручни испит полаже се у министарству надлежном за послове здравља.

Члан 8.

Стручни испит састоји се из општег и посебног дела.

У оквиру општег дела стручног испита, врши се провера знања о:

1) уставном уређењу, прописима којима се уређују радни односи, као и пензијско и инвалидско осигурање;

2) прописима којима се уређује здравствена заштита, здравствено осигурање, лекови и медицинска средства, као и права пацијената.

У оквиру посебног дела стручног испита врши се провера знања здравственог радника, које је потребно за самостално предузимање и обављање медицинских мера, поступака и активности у обављању здравствене делатности.

Члан 9.

Стручни испит полаже се усмено или писмено, пред испитном комисијом коју именује министар надлежан за послове здравља.

Испитна комисија састоји се од председника и чланова комисије.

Испитне комисије за полагање стручног испита образују се посебно за:

- 1) докторе медицине;
- 2) докторе денталне медицине;
- 3) магистре фармације;
- 4) магистре фармације медицинске биохемичаре;
- 5) здравствене раднике са стеченим вишим или високим образовањем на студијама првог степена (основне академске студије и основне струковне студије), односно на студијама у трајању до четири године;
- б) здравствене раднике са стеченим средњим образовањем.

Члан 10.

О току испита води се записник о полагању стручног испита на Обрасцу 2. који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

По завршеном стручном испиту, испитна комисија даје обједињену оцену знања здравственог радника, показаног на општем и посебном делу стручног испита.

Оцена знања на стручном испиту је "положио" и "није положио" и доноси се већином гласова чланова испитне комисије.

Члан 11.

Здравствени радник који не положи стручни испит може поново да полаже стручни испит у року који не може бити краћи од 30 дана од дана полагања стручног испита који није положио.

Члан 12.

У случају спречености за полагање стручног испита, здравствени радник је дужан да о спречености обавести министарство надлежно за послове здравља, најмање три радна дана пре дана одређеног за полагање испита.

Уколико здравствени радник не обавести министарство надлежно за послове здравља у року предвиђеном у ставу 1. овог члана или је разлог одустајања од полагања испита неоправдан, сматра се да испиту није ни приступио.

Члан 13.

Здравственом раднику који је положио стручни испит, издаје се уверење о положеном стручном испиту на Обрасцу 3. који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 14.

Административно-техничке послове за испитну комисију обављају секретари, који се именују актом о образовању испитне комисије.

Секретари су дужни да током полагања стручног испита воде записник из члана 10. став 1. овог правилника.

Члан 15.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", бр. 50/06, 112/09, 50/10, 31/12 и 1/16).

Члан 16.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-236/2019-02

У Београду, 6. маја 2019. године

Министар,
др Златибор Лончар, с.р.

ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА

I. ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА ЗА ДОКТОРЕ МЕДИЦИНЕ

Односи се на здравствене раднике са стеченим високим образовањем на:

1) основним студијама из области медицине, у трајању од најмање пет година, по пропису којим је уређивано високо образовање до 10. септембра 2005. године;

2) интегрисаним академским студијама из области медицине, по пропису којим се уређује високо образовање почев од 10. септембра 2005. године.

1. План приправничког стажа:

1) Примарна здравствена заштита са организацијом здравственог система и актуелним законодавством - у трајању од 13 недеља;

2) Педијатрија - у трајању од 4 недеље;

3) Интерна медицина - у трајању од 5 недеља;

4) Гинекологија и акушерство - у трајању од 2 недеље;

5) Хирургија - у трајању од 2 недеље.

У току обављања приправничког стажа доктор медицине развија знања и вештине које је стекао у току студија, а која осигуравају континуирани процес пружања здравствене заштите, саветовања и информисања, изграђује лични професионални став и оспособљава се за самостални и тимски рад, поштујући начела професионалне етике.

1) Примарна здравствена заштита са организацијом здравственог система и актуелним законодавством

Доктор медицине у области примарне здравствене заштите обучава се у обављању: узимања анамнезе у примарној здравственој заштити; објективног прегледа пацијента; вођења здравственог картона и друге медицинске документације; систематског превентивног прегледа одраслог са испитивањем ризичног понашања; неуролошког прегледа; психијатријског интервјуа; припреме оболелог и повређеног за транспорт; обраде и превиијања хируршке ране; постављања уринарног катетера; испирања спољашњег ушног канала; бриса носа и ждрела; давања инјекција - интрадермалних, субкутаних, интрамускуларних и интравенских; вакцинисања по програму имунизације; снимања и читавања ЕКГ-а; употребе инхалатора; рационалног прописивања лекова за одређене болести и поремећаје здравља; писања рецепата; препознавања нежељених терапијских ефеката и њиховог отклањања; правилног интерпретирања налаза лекара специјалиста; интерпретације налаза лабораторијских анализа; интерпретације рендгенског налаза; интерпретације

налаза ултразвука; комуникације са специјалистичким службама и правилног начина и критеријума за упућивања пацијената код лекара специјалисте; писања упута; вођења здравствене документације и евиденција; оцењивања радне способности у смислу привремене спречености за рад услед болести, повреде и осталих поремећаја здравља; писања дознака, отварања боловања и издавања потврде о привременој спречености за рад; издавања лекарског уверења и повредне листе; пружања хитне медицинске помоћи (у здравственој установи, ван здравствене установе и у току транспорта); метода медицинске помоћи код срчаног застоја, престанка дисања, акутних тровања, топлотног удара, дехидратације, опекотина и др.; планирања и обављања кућних посета; вођење разговора са пацијентом и његовом породицом у ординацији и код куће; здравственог васпитања у заједници; поступка са умирућим болесником; констатовања смрти; попуњавања Потврде о смрти; хигијенско-епидемиолошке заштите; принципа палијативног збрињавања; познавања правних прописа у области здравства; превенције, благовремене дијагностике, диференцијалне дијагностике, лечења, рехабилитације и других поступака са пацијентом у ординацији опште медицине; рационалног прописивања лекова за одређене болести и поремећаје здравља; раног откривања незаразних болести; превентивних активности; познавању водича добре праксе за најчешћа обољења и стања у примарној здравственој заштити (шећерна болест, кардиоваскуларне болести, малигне болести, плућне болести и др.).

2) Педијатрија

Доктор медицине у области педијатрије обучава се у обављању: здравственог васпитања за очување и подизање општег здравственог стања детета, с посебном пажњом на поједине старосне групе као што су новорођенчад, одојчад и адолесценти; специфичне здравствене заштите у односу на чиниоце ризика по здравље, болести и повреде, а нарочито акутних и заразних обољења, посебно AIDS-а и масовних незаразних обољења; ране дијагностике; постављања почетне и коначне дијагнозе; "скрининг" метода; метода благовременог и ефикасног лечења најчешћих стања, обољења и повреда; пружања хитне медицинске помоћи повређеним и оболелим у здравственој установи, изван здравствене установе и током транспорта; кућног лечења оболеле и повређене деце; индикација за рехабилитацију и метода практичне примене одређених метода рехабилитације; постављања индикација за консултативне специјалистичке и конзилијарне прегледе; постављања индикација за лабораторијске, рендген, ЕКГ, ултразвучне и друге дијагностичке методе; постављања индикација за упућивање на болничко лечење; принципа прописивања лекова, санитетског материјала и медицинских средстава у складу са фармакотерапијском доктрином; познавања водича добре клиничке праксе за најчешћа обољења и стања (астма, шећерна болест, хипертензија, гојазност, акутни гастроинтестинални поремећаји); процене и превенције ризичног понашања у адолесценцији (пушење, алкохолизам, наркоманија, прерана полна активност); систематског прегледа здравог одојчета; систематског прегледа предшколског детета; систематског прегледа школског детета; систематског прегледа адолесцента; мерења телесне масе, телесне висине и обима главе и упоређивања са стандардима (графиконима) раста; процене дентиције; процене стадијума полног сазревања; вођења здравственог картона и друге медицинске документације и евиденција; проверавања уредности вакцинација (у здравственој књижици и картону детета); објашњавања родитељима (и деци) значаја вакцинација; давања савета за исхрану одојчета, потхрањеног и гојазног

детета; практичне примене оралних, субкутаних и интракутаних вакцина; индивидуалног здравствено-васпитног рада са адолесцентима; групног здравствено-васпитног рада са адолесцентима; анамнезе и прегледа болесног одојчета; анамнезе и прегледа болесног предшколског и школског детета; анамнезе и прегледа болесног адолесцента; узимања бриса ждрела; директног отоскопског прегледа; индиректног отоскопског прегледа; прописивања рецепта; давања писменог упутства за оралну рехидрацију; тумачења резултата хематолошких и биохемијских анализа; тумачења резултата рендгенских и ултразвучних прегледа; писања упута за консултативни преглед - физијатра, ОРЛ, офталмолога и других специјалности; кућних посета детету с акутним обољењем; кућних посета детету са хроничним обољењем.

3) Интерна медицина

Доктор медицине у области интерне медицине, обучава се у обављању:

(1) Кардиологија (1 недеља)

Интернистичке анамнезе и физикалног прегледа у кардиолошкој пријемној амбуланти; регистровања и интерпретације ЕКГ-а; мерења артеријске тензије; ултразвучног прегледа; давања i.v. терапије; кардио-пулмоналне реанимације; праћења пацијената до коронарне јединице и његовог збрињавања; убацивања привременог расе-markera.

(2) Пулмологија (1 недеља)

Интернистичко-пулмолошке анамнезе у плућној пријемној амбуланти; интернистичко-пулмолошког физикалног прегледа; спирометрије; гасних анализа; читавања РТГ снимка; давања i.v. терапије; давања инхалаторне терапије; бронхоскопије.

(3) Гастроентерологија и ендокринологија (2 недеље)

Интернистичко-гастроентеролошке анамнезе у пријемној амбуланти; интернистичко-гастроентеролошког физикалног прегледа; дијагностике и терапије гастроентеролошких болести; лечења улкусне болести; збрињавања хитних стања у гастроентерологији; интернистичко-ендокринологске анамнезе у пријемној амбуланти; интернистичко-ендокринологског физикалног прегледа; дијагностике и терапије ендокринологских болесника; лечења шећерне болести; збрињавања хитних стања у ендокринологији.

(4) Нефрологија и хематологија (1 недеља)

Интернистичко-нефролошке анамнезе у пријемној амбуланти; интернистичко-нефролошког физикалног прегледа; дијагностике и терапије нефролошких болесника; хемодијализе; збрињавања хитних стања у нефрологији; интернистичко-хематолошке анамнезе у пријемној амбуланти; интернистичко-хематолошког физикалног прегледа; дијагностике и терапије хематолошких болесника; дијагностике анемија и њиховог лечења; збрињавања хитних стања у хематологији.

4) Гинекологија и акушерство

Доктор медицине у области гинекологије и акушерства обучава се у обављању: гинеколошке анамнезе; гинеколошког прегледа; дијагностичких процедура у гинекологији; гинеколошких малих хируршких интервенција; гинеколошких операција; преоперативне припреме и постоперативне неге и терапије; дијагностике и лечења инфламаторних промена у малој карлици; раног откривања малигнуа обољења гениталних органа; контрацепције и непосредне посткоиталне контрацепције; јувенилне гинекологије; збрињавања хитних стања у гинекологији; акушерске анамнезе; акушерског прегледа; дијагнозе трудноће; дијагностике и лечења поремећаја у раној трудноћи;

вођења нормалне трудноће; припреме труднице за порођај; вођења нормалног порођаја; вођења патолошког порођаја; пуерперијума; збрињавања крварења у раној и касној трудноћи; збрињавања хитних стања у акушерству; дијагностике и збрињавања акушерског шока, вођења здравствене документације и евиденција у гинекологији.

5) Хирургија

Доктор медицине у области хирургије, обучава се у обављању: хируршке анамнезе; клиничког прегледа дојке; клиничког прегледа абдомена; палпације периферних артерија и артерија врата; дигиталног прегледа ректума и простате; хируршких операција; ендотрахеалне интубације и опште анестезије; протокола преоперативне припреме; примене основних принципа дезинфекције и стерилизације; збрињавања ургентних хируршких стања; крикотиреоидектомије и трахотомије; торакоцентезе код хематопнеумоторакса и пнеумоторакса; хируршке обраде инфекција коже и поткожног ткива (дренажа апцеса, инцизија парицијума), узимања бриса ране; постављања еластичног завоја; превијања ране и уклањање конаца; примарне обрада мање и средње ране; вађења доступних страних тела; давања локалне анестезије; заустављања крварења - привремене хемостазе; обраде мањих опекотина; обраде већих опекотина; интерпретације лабораторијских анализа и радиолошких прегледа у хируршкој дијагностици; протокола дијагностике и ургентног третмана неурохируршких повреда; венепункција, давања инфузија; давања i.m. инјекција; асистираног дисања амбу балоном и маском; оксигенотерапије; припреме за транспорт до друге здравствене установе; назогастричне сукције; клизме; пункције плуралне шупљине; постављања уринарног катетера; привремене имобилизације.

II. ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА ЗА ДОКТОРЕ ДЕНТАЛНЕ МЕДИЦИНЕ

Односи се на здравствене раднике са стеченим високим образовањем на:

1) основним студијама из области денталне медицине, у трајању од најмање пет година, по пропису којим је уређивано високо образовање до 10. септембра 2005. године;

2) интегрисаним академским студијама из области денталне медицине, по пропису којим се уређује високо образовање почев од 10. септембра 2005. године.

1. План приправничког стажа за докторе денталне медицине:

1) Превентивна и дечја стоматологија - у трајању од 4 недеље;

2) Ортопедија вилица - у трајању од 2 недеље;

3) Болести зуба - у трајању од 4 недеље;

4) Пародонтологија и орална медицина - у трајању од 4 недеље;

5) Стоматолошка протетика - у трајању од 4 недеље;

6) Орална хирургија - у трајању од 4 недеље;

7) Максилофацијална хирургија са хитном медицинском и стоматолошком помоћи - у трајању од 4 недеље.

У току обављања приправничког стажа доктор денталне медицине развија знања и вештине које је стекао у току студија, а која осигуравају континуирани процес пружања здравствене заштите, саветовања и информисања, изграђује лични професионални став и оспособљава се за самостални и тимски рад, поштујући начела професионалне етике.

2. Програм приправничког стажа за докторе денталне медицине:

1) Превентивна и дечја стоматологија

Доктор денталне медицине у области дечје стоматологије, обучава се у обављању:

- здравственог васпитања за очување и подизање оралног здравља, са посебном пажњом на поједине добне групе (исхрана, орална хигијена, флуор профилакса и др.);

- систематског здравственог надзора у области обољења уста и зуба, а нарочито одојчади, мале деце, предшколске деце, за време школовања, запослених на радним местима са повећаним ризиком по здравље уста и зуба, трудница и др.;

- специфичне заштите у односу на личну хигијену, одређене факторе ризика по здравље људи, а нарочито код акутних и заразних обољења, посебно AIDS-а;

- превентивно-терапијских мера у спречавању обољења уста и зуба, посебно програма заливања фисура.

У оквиру дечје стоматологије, упознаје се са прегледом, дијагностиком и планом терапије обољења уста и зуба у деце (у време млечне, мешовите и сталне дентиције), заштитом пулпе, материјалима за испуне, вађењем млечних и сталних зуба у деце, првом помоћи у области дечје стоматологије, дијагностиком и терапијом повреда зуба, дијагностиком и терапијом херпетичног стоматита, дијагностиком и терапијом катаралног гингивита у деце.

У оквиру примарне здравствене заштите, упознаје се са законима и прописима, посебно са законом којим се уређује флуорисање воде за пиће и подзаконским актима, упознаје се и овладава методама систематских прегледа и санације у области денталне медицине, здравствено-васпитног рада и учествује у њиховој примени.

Упознаје посебне програме превентивне стоматолошке заштите и учествује у њиховом спровођењу.

2) Ортопедија вилица

Доктор денталне медицине у области ортопедије вилица упознаје се са етиологијом неправилности орофацијалног система, клиничком дијагностиком, распрострањеношћу малоклузија у нас; посебно се упознаје са применом превентивних мера у циљу спречавања малоклузија у доба трудноће, код одојчета, млечне и мешовите дентиције (спречавање штетних навика, контрола ницања зуба, спречавање формирања неправилних функција, вежбе шпатулом за спречавање обрнутог преклопа секутића и др.), са применом интерцептивних мера (брушења зуба код принудних загрижаја) и са терапијом благих форми малоклузија (миофункционалне вежбе са и без помагала, подвеза браде, примена вестибуларне плоче и др.); упознаје се са разним дијагностичким и терапијским методама у лечењу неправилности стоматогнатног система.

3) Болести зуба

Доктор денталне медицине у области болести зуба упознаје се са прегледом, дијагностиком и планом терапије обољења зуба; припремом каријесних кавитета за испуне (препарација кавитета I и V класе); заштитом пулпе; пуњењем кавитета класичним и савременим материјалима; обликовањем и полирањем испуна; израдом инлеја; дијагностиком обољења пулпе и пародонцијума; поступком код ургентних стања (прва помоћ) из области болести зуба, лечењем једноставних каналних система; упознаје се са могућностима савремених ендодонтских техника обраде, метода и материјала оптурације канала корена.

4) Пародонтологија и орална медицина

Доктор денталне медицине у области пародонтологије и оралне медицине упознаје се са узроцима пародонтопатија и болести уста и распрострањеношћу ових обољења код нас; савладава превентивне мере у области пародонтопатија (професионалну и индивидуалну негу уста и зуба), дијагностику пародонтопатије и болести уста (клиничку и рендгенолошку) и секундарну превенцију пародонталних обољења (уклањање каменца, конкремената и др.); упознаје се са могућностима хируршког лечења пародонтопатија и манифестацијама системских обољења у усној дупљи, биолошким и биохемијским тестовима у дијагностици обољења меких ткива уста.

5) Стоматолошка протетика:

(1) Фиксна протетика (2 недеље): доктор денталне медицине упознаје се са дијагностиком и планирањем фиксних зубних надокнада у пуном и прекинутом зубном низу; припремним поступцима препротетског збрињавања; клиничким поступцима израде различитих фиксних зубних надокнада (брушењем зуба носача за фиксне зубне надокнаде, узимањем отисака савременим отисним материјалима, регистрацијом висине загрижаја, заштитом брушених зуба, цементирањем фиксних зубних надокнада); различитим методама збрињавања депулпираних зуба; уклањањем дотрајалих фиксних зубних надокнада; припремом ретенционих зуба за прихватање елемената парцијалне протезе и планирањем наменских фиксних надокнада;

(2) Мобилна протетика (2 недеље): доктор денталне медицине упознаје се са планирањем и препротетском припремом безубих пацијената за израду тоталне протезе; клиничким поступцима у изради тоталне протезе применом различитих метода узимања отисака; контролним прегледима (оклузија, промене на меким ткивима, хигијенски аспекти); репаратуром тоталне протезе; различитим методама подлагања тоталне протезе; планирањем и припремом крезубих пацијената за израду различитих облика парцијалних протеза; избором везних елемената парцијалне протезе и израдом комплексних парцијалних протеза; контролним прегледима пацијената са парцијалним протезама (хигијенски аспекти, утицај на мека ткива, зубе носаче и др.); репаратуром и подлагањем парцијалних протеза; лабораторијским поступцима израде металног скелета парцијалних протеза; израдом имедијатних протеза.

6) Орална хирургија

Доктор денталне медицине у области оралне хирургије обучава се у области дијагностике обољења зуба и уста која захтевају оралнохируршке интервенције; постављања индикације и контраиндикације за вађење изниклих и неизниклих зуба; постављања индикације за хируршко лечење периапикалних лезија; упознавања са ортодонтско-хируршком терапијом импактираних зуба; терапије дентогених инфекција; припреме локалне анестезије; вађења зуба; вађења зуба код пацијената ризика; заустављања крварења; лечења компликација вађења зуба; принципа стерилизације.

7) Максилофацијална хирургија са хитном медицинском и стоматолошком помоћи

Доктор денталне медицине у области максилофацијалне хирургије упознаје се са ургентним стањима у медицини и денталној медицини и обучава се у пружању прве помоћи, посебно код повреда максилофацијалне регије (омогућавање проходности дисајних путева, заустављање крварења, збрињавање повреда меких ткива, привремена имобилизација, конзервативно лечење прелома костију лица и вилица и повреда зуба); лечењем амбулантних и

хоспитализованих пацијената са инфекцијама лица, вилица и врата; лечењем бенигнух и малигнух тумора максилофацијалне регије, са посебним освртом на рану дијагностику у обиму потребном за тријажу; планирањем и преоперативним и постоперативним третманом пацијената са деформитетима максилофацијалне регије.

III. ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА ЗА МАГИСТРЕ ФАРМАЦИЈЕ

Односи се на здравствене раднике са стеченим високим образовањем на:

1) основним студијама из области фармације, у трајању од најмање четири године, по пропису којим је уређивано високо образовање до 10. септембра 2005. године;

2) интегрисаним академским студијама из области фармације, по пропису којим се уређује високо образовање почев од 10. септембра 2005. године.

1. Приправнички стаж за магистра фармације спроводи се:

1) у апотекарској установи, апотеци дома здравља, односно апотеци као организационом делу здравствене установе на примарном нивоу здравствене заштите и апотеци приватној пракси (у даљем тексту: апотека) - у трајању од 22 недеље;

2) у болничкој апотеци - у трајању од 4 недеље.

2. Програм приправничког стажа магистра фармације обухвата знања и вештине које магистар фармације треба да савлада како би се оспособио за самостални професионални рад у апотеци/болничкој апотеци.

У току обављања приправничког стажа, магистар фармације развија знања и вештине које је стекао у току студија а која осигуравају континуирани процес пружања фармацеутских здравствених услуга, саветовања и информисања, изграђује лични професионални став и оспособљава се за самостални и тимски рад, поштујући начела професионалне етике.

План и програм приправничког стажа магистра фармације у апотеци обухвата оспособљавање за самостално обављање следећих професионалних активности: планирање, набавка, пријем, складиштење и чување лекова и медицинских средстава, дијететских, козметичких и других производа за заштиту здравља; набавка, пријем, контрола и складиштење фармацеутских активних и помоћних супстанци, амбалаже и реагенса за израду магистралних и галенских лекова; израда и контрола магистралних и галенских лекова; израда одређених медицинских средстава и одређених козметичких производа; провера и процена исправности рецепта која обухвата административне податке, режим издавања, дозу, фармацеутски облик и количину прописаног лека, односно медицинског средства; издавање лекова и медицинских средстава на рецепт и издавање, односно, продаја лекова и медицинских средстава без рецепта уз давање савета о њиховом чувању, примени, нежељеним реакцијама и интеракцијама, правилној употреби и одлагању неискоришћених лекова, односно медицинских средстава; указивање на могуће интеракције лекова са другим лековима, храном и др., као и избегавање нежељеног терапијског дуплирања примене лекова; примена рационалне и одговорне фармакотерапије пружањем информација о лековима, медицинским средствима и другим производима грађанима, здравственим радницима, другим здравственим установама и приватној пракси, као и другим заинтересованим субјектима; пружање информација и саветовање пацијената о начину примене и условима

чувања дијететских суплемената, козметичких производа, као и других производа за унапређење и очување здравља; идентификација проблема везаних за употребу лекова и израда плана фармацеутске здравствене заштите; праћење исхода терапије, у циљу оптимизације терапије и побољшања исхода лечења, праћењем одређених здравствених параметара; праћење, пријављивање и извештавање о нежељеним реакцијама на лекове и медицинска средства, односно фалсификоване лекове и медицинска средства; повлачење лекова и медицинских средстава из промета; спровођење превентивних мера за очување, заштиту и унапређење здравља становништва, односно промоцију здравља, превенцију болести и здравствено васпитање; управљање фармацеутским отпадом; управљање лековима, медицинским средствима и фармацеутским супстанцама под посебним режимом (психоактивне контролисане супстанце); организација и управљање процесом рада у апотеци, уз примену важећих законских и стручних прописа, као и Етичког кодекса фармацеута Србије.

План и програм приправничког стажа магистра фармације у болници, односно болничкој апотеци, обухвата оспособљавање за самостално обављање следећих професионалних активности: планирање, набавка, пријем, складиштење и чување лекова и медицинских средстава; набавка, пријем, контрола и складиштење фармацеутских активних и помоћних супстанци, амбалаже и реагенса; израда и контрола галенских лекова; припрема лекова према индивидуалним потребама пацијената болнице; провера и процена исправности прописане терапије; издавање лекова и медицинских средстава; праћење, пријављивање и извештавање о нежељеним реакцијама на лекове и медицинска средства; припрему лекова високог ризика, односно централизовану припрему цитотоксичне терапије; анализу и евалуацију употребе лекова и одређених врста медицинских средстава у здравственој установи у чијем је саставу; организација и управљање процесом рада у болничкој апотеци, уз примену важећих законских и стручних прописа, као и Етичког кодекса фармацеута Србије.

IV. ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА ЗА МАГИСТРЕ ФАРМАЦИЈЕ - МЕДИЦИНСКЕ БИОХЕМИЧАРЕ

Односи се на здравствене раднике са стеченим високим образовањем на:

- 1) основним студијама из области фармације-медицинске биохемије, у трајању од најмање четири године, по пропису којим је уређивано високо образовање до 10. септембра 2005. године;
- 2) интегрисаним академским студијама из области фармације - медицинске биохемије, по пропису којим се уређује високо образовање почев од 10. септембра 2005. године.

1. План и трајање приправничког стажа за магистре фармације - медицинске биохемичаре:

- 1) Медицинска биохемија - у трајању 15 недеља;
- 2) Лабораторијска хематологија и хемостаза - у трајању од 6 недеља;
- 3) Санитарна хемија - у трајању од 2 недеље;
- 4) Токсиколошка хемија - у трајању од 2 недеље;
- 5) Социјална медицина - у трајању од 1 недеље.

У току обављања приправничког стажа, магистар фармације-медицински биохемичар развија знања и вештине које је стекао у току студија, а која осигуравају континуирани процес пружања здравствених услуга, саветовања и

информисања, изграђује лични професионални став и оспособљава се за самостални и тимски рад, поштујући начела професионалне етике.

2. Програм приправничког стажа за магистре фармације - медицинске биохемичаре:

У току приправничког стажа магистар фармације-медицински биохемичар се оспособљава за самосталну примену знања и вештина о: концентрацијама биохемијских конституената у телесним течностима; физичко-хемијским, имунохемијским и другим аналитичким техникама за одређивање биохемијских параметара; поремећајима метаболизма угљених хидрата, протеина, липида, воде и електролита; лабораторијском испитивању функције органа; биохемијским променама које се јављају у различитим болестима; токсичним супстанцама (хемијска структура отрова, токсиколошки значај, механизам дејства, токсикокинетици, токсични ефекти, терапија тровања, квалитативна и квантитативна анализа у релевантном материјалу, легислатива); избору одговарајућих тестова за дијагнозу, праћење и прогнозу болести; интерпретацији добијених резултата; улози биохемијске лабораторије у дијагностици; улози токсиколошке лабораторије у дијагностици тровања, оптимизацији терапије, контроли квалитета животне средине; лабораторијском раду, контроли квалитета која осигурава континуирани процес провере и процене резултата мерних поступака са циљем да се обезбеди поуздан налаз и медицински релевантна информација; руковању инструментима и опремом; заштити запослених у лабораторији и безбедном руковању хемикалијама и биолошким материјалом и фармацеутским, односно медицинским отпадом; коришћењу стручне литературе и интернета; препознавању и решавању проблема; самосталном и тимском раду (у лабораторији и у сарадњи са другим здравственим струкама); доношењу одлука.

Магистар фармације - медицински биохемичар се оспособљава оспособљавање за самостални рад у следећим областима:

1) Медицинска биохемија

(1) Биолошки материјал: врсте и начини узимања, руковање и чување биолошког материјала, примена стандардизованих поступака у узорковању, руковању и чувању биолошког материјала;

(2) Узроци варијабилности резултата лабораторијских анализа:

- преаналитички фактори: исхрана, стрес, положај тела, физички напор, циркадијални ритам, трудноћа, фармаколошки активне супстанце и лекови, утицај начина узимања узорака крви, хемолиза, грешке у обележавању узорака, промене у узорку након вађења крви;

- аналитички фактори: утицај лекова, антикоагуланаса и других биохемијских параметара (хемоглобин, билирубин, липиди, имуноглобулини) на аналитички поступак одређивања биохемијских параметара; примена стандардизованих метода у одређивању клинички-релевантних анализа;

- постаналитички фактори: исписивање и издавање резултата, вођење лабораторијске документације;

(3) Прављење раствора: припрема хемикалија и посуђа, мерење супстанци, израда раствора поштујући захтеве за израду раствора, адекватно лагеревање раствора;

(4) Аутоматизација у медицинско-биохемијским лабораторијама:

- Биохемијски и хематолошки анализатор: упознавање са принципом рада апарата и самосталан рад на апарату уз надзор ментора и коришћење стручне литературе;

- Коагулометар, имунохемијски анализатор, апарат за читавање тест-трака за урин, пламени фотометар, анализатор за одређивање туморских маркера и хормона са различитим технолошким принципом мерења (луминометрија, хемилуминисценција, итд.) - зависно од опремљености лабораторије: упознавање са принципима рада апарата;

(5) Извођење општих, клинички релевантних анализа: пре извођења анализе упознаје се са: методом одређивања, биолошким материјалом из кога се може дати параметар одређивати, начином узорковања, факторима који утичу на избор методе одређивања, референтним интервалима и клиничком применом, интерпретацијом резултата, ограничењима методе, другим методама за одређивање датог параметра, литератуrom.

Супстрати и метаболити, липиди, електролити, елементи у трагу, протеини: глукоза, уреа, креатинин, мокраћна киселина, билирубин (укупан и директан), холестерол, ХДЛ-холестерол, ЛДЛ-холестерол (рачунски), триглицериди, гвожђе, ТИБЦ, калцијум, фосфат, натријум, калијум, хлориди, укупни протеини, албумин, Ц-реактивни протеин.

Ензими: аспартат-аминотрансфераза, аланин-аминотрансфераза, алкална фосфатаза, α -амилаза, лактат-дехидрогеназа, креатин-киназа, липаза, γ -глутамилтрансфераза, тест оптерећења глукозом, израчунавање клиренса креатинина;

(6) Квалитативна анализа урина (физичко-хемијски преглед урина): одређивање изгледа, боје, рН, релативне густине, хемијски преглед урина тест тракама и стандардним хемијским методама за поједине конституенте урина, конфирматорни тестови, микроскопски преглед седимента урина, тумачење резултата прегледа урина (протеинурија, хематурија, леукоцитурурија, и др.);

(7) Преглед фецеса: окултно крварење у фецесу;

(8) Осигурање квалитета рада у лабораторији: познавање елементарних принципа унутрашње и спољашње контроле квалитета рада у лабораторији, утврђивање грешке применом контролних карти и контролних правила, утицај грешке на резултат лабораторијског одређивања и клиничку одлуку, упознавање са значајем мерне несигурности; примена затворених система за узимање крви и других биолошких материјала, правилна употреба прибора за једнократну употребу;

(9) Унапређење рационалне лабораторијске дијагностике: упознавање са радом медицинског биохемичара у лабораторији, учешћем медицинског биохемичара у консултацијама са осталим здравственим радницима у циљу рационалне и економичне лабораторијске дијагностике и избора релевантних анализа и протокола у дијагностици, лечењу и праћењу пацијената, основним начелима медицинско-биохемијске делатности и добре лабораторијске праксе, тј. са процесом обезбеђивања рационалне лабораторијске дијагностике и примене дијагностичких алгоритама, а у циљу постизања крајњег резултата постављања дијагнозе и лечења који унапређују квалитет живота пацијената, значајем познавања мерног принципа, физиолошке и методолошке варијације, исхране, физичке активности, лекова при интерпретацији резултата лабораторијских анализа.

2) Лабораторијска хематологија и хемостаза

Комплетна крвна слика са леукоцитарном формулом, ретикулоцити, седиментација еритроцита, интерпретација резултата, фибриноген, протромбинско време, активирано парцијално тромбoplastинско време, контрола антикоагулантне терапије.

3) Санитарна хемија

(1) Узорци и узимање узорка: правилан избор хомогеног узорка, правилно узимање узорка, фактори који утичу на стабилност узорка;

(2) Документација у санитарној лабораторији: захтев за анализу, интерпретација резултата, писање и издавање мишљења;

(3) Осигурање квалитета рада у санитарној лабораторији: упознавање са основним принципима унутрашње и спољашње контроле квалитета рада у лабораторији санитарне хемије;

(4) Израда раствора: специфичности прања и припреме посуђа, мерење хемикалија и израда раствора, адекватно обележавање и чување раствора;

(5) Испитивања квалитета и здравствене исправности намирница, пијаћих вода и предмета опште употребе: основне методе анализе намирница, пијаћих вода и предмета опште употребе, које обухватају гравиметријске, волуметријске, полариметријске, спектрофотометријске, колориметријске и хроматографске технике, процена квалитета и здравствене исправности намирница на основу одређивања нутримената (протеина, липида, угљених хидрата, минералних материја, витамина), воде, адитива и контаминената, одређивање физичких и хемијских параметара у води за пиће и предметима опште употребе, израчунавање енергетске вредности намирница и дијететских производа, процена прилагођености састава дијететских производа специфичним нутритивним потребама, критичко тумачење информације на декларацијама.

4) Токсиколошка хемија

(1) Узорци и узимање узорка: правилан избор узорка, правилно узимање узорка, фактори који утичу на стабилност узорка;

(2) Документација у токсиколошкој лабораторији: токсиколошки захтев, токсиколошки налаз, интерпретација резултата;

(3) Осигурање квалитета рада у токсиколошкој лабораторији: познавање основних принципа унутрашње и спољашње контроле квалитета рада у токсиколошкој лабораторији;

(4) Израда раствора: специфичности прања и припреме посуђа, мерење хемикалија и израда раствора, адекватно обележавање и чување раствора;

(5) Токсиколошка испитивања:

- клиничко-токсиколошка испитивања: биолошки материјал - скрининг процедуре, скрининг лекова, односно њихових метаболита у телесним течностима, одређивање садржаја етил алкохола у крви, идентификација опојних дрога у урину, биомаркери експозиције и ефекта при тровању металима и органским растварачима, основни елементи процене ризика на здравље људи;

- екотоксиколошка испитивања: узорковање ваздуха, воде и земљишта, одређивање садржаја најзначајнијих аерозагађивача (SO_2 , NO_x , честица прашине, аероседимент), одређивање садржаја токсичних метала и фенола у водама, основни елементи еколошке процене ризика.

5) Социјална медицина

Упознавање са законима у области здравства, као и законском регулативом која се односи на квалитет и здравствену исправност намирница, воде за пиће и предмета опште употребе, адитива, отрова и опојних дрога.

V. ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ РАДНИКЕ СА СТЕЧЕНИМ ВИШИМ ОДНОСНО ВИСОКИМ ОБРАЗОВАЊЕМ НА СТУДИЈАМА ПРВОГ СТЕПЕНА (ОСНОВНЕ

АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ, ОСНОВНЕ СТРУКОВНЕ СТУДИЈЕ), ОДНОСНО НА СТУДИЈАМА У ТРАЈАЊУ ДО ЧЕТИРИ ГОДИНЕ

1. За медицинске сестре са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена - основним струковним и основним академским студијама и стеченим стручним, односно академским звањем:

Струковна медицинска сестра

Струковна медицинска сестра-васпитач

Организатор здравствене неге

Дипломирани организатор здравствене неге

Дипломирана медицинска сестра

план и програм приправничког стажа обухвата:

1) здравствену негу у примарној здравственој заштити - у трајању од 9 недеља;

2) здравствену негу у стационарној здравственој установи - у трајању од 17 недеља.

1) Здравствена нега у примарној здравственој заштити

Приправник се оспособљава за здравствену негу здравог и болесног лица, породице или групе у одговарајућој области; упознаје се са поступцима здравствене неге, систематским и другим прегледима, здравствено-васпитним радом, дијагностичко-терапеутским поступцима, пријемом пацијената; обучава се за примену превентивних мера на очувању здравља; упознаје се са епидемиологијом и специфичностима одговарајуће популације; обучава се за вођење здравствене документације и евиденција у области здравства.

У патронажној служби, приправник се упознаје са улогом, организацијом и задацима патронажне службе; специфичностима подручја коју покрива патронажна служба; сарађује са другим службама у здравственим установама; обучава се за здравствену негу групација становништва које су обухваћене патронажним посетама; обучава се за вођење здравствене документације и евиденција.

2) Здравствена нега у стационарним здравственим установама

(1) Здравствена нега у служби за пријем и збрињавање хитних стања - 4 недеље

Приправник се упознаје са пословима на пријему и збрињавању хитних стања; са организацијом службе; обучава се за хитан пријем болесних и повређених; за идентификацију и решавање проблема у оквиру здравствене неге; за транспорт оболелог или повређеног; упознаје се са специфичностима здравствене неге болесника са обољењима и повредама плућа и дисајних путева, срца и крвних судова, трбушних органа, костију, мишића и нерава, као и болесника са акутним тровањима, психијатријским и гинеколошким обољењима.

Обучава се за психичку подршку болесном или повређеном и члановима његове породице; за извођење дијагностичко-терапеутских мера и процедура у хитним стањима и упознаје се са вођењем здравствене документације и евиденција.

(2) Здравствена нега у интензивној терапији - 4 недеље

Приправник се упознаје са организацијом рада у јединици за интензивну негу и терапију, пријемом болесника и специфичностима хигијенског режима, са акцентом на спречавање болничких инфекција.

Обучава се за примену дијагностичко-терапеутских мера код животно угроженог болесника (ентерално и парентерално храњење, познавање употребе брзоделујућих лекова, трансфузије крви и крвних деривата, као и деловање медицинских апарата и њихова употреба).

Упознају се са здравственом негом умирућег пацијента и поступањем са умрлим, обучава се за вођење здравствене документације и евиденција.

(3) Здравствена нега у психијатрији - 3 недеље

Приправник се упознаје са специфичностима здравствене неге пацијента са менталним сметњама, оспособљава се за здравствену негу пацијента у психијатрији, за психосоцијалну рехабилитацију, упознаје се са улогом породице у процесу лечења и рехабилитације психијатријског пацијента и помоћи лицу у кризи, као и специфичним етичким питањима у здравственој нези ових пацијената и обучава за вођење здравствене документације и евиденција.

(4) Здравствена нега у хирургији - 3 недеље

Приправник се упознаје са организацијом рада хируршког одељења, обучава се за пријем и здравствену негу хируршког пацијента, за примену дијагностичко-терапеутских мера у преоперативној и постоперативној здравственој нези, упознаје се са специфичностима хигијенског режима и спречавањем болничких инфекција и обучава за вођење здравствене документације и евиденција.

(5) Здравствена нега у интерној медицини - 3 недеље

Приправник се упознаје са организацијом рада и пословима интернистичког одељења, обучава се за пријем и здравствену негу интернистичког пацијента, за примену дијагностичко-терапијских мера, за припрему пацијента за различита ендоскопска, радиолошка, радиоизотопска и друга испитивања, упознаје се са специфичностима хигијенског режима и спречавањем болничких инфекција и обучава за вођење здравствене документације и евиденција.

2. За гинеколошко-акушерске сестре - бабице са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија са стеченим стручним звањем:

Струковна медицинска сестра бабица

план и програм приправничког стажа обухвата:

1) здравствену негу у примарној здравственој заштити - у трајању од 9 недеља;

2) здравствену негу у стационарним здравственим установама - у трајању од 17 недеља.

1) Здравствена нега у примарној здравственој заштити

Приправник се оспособљава за примену дијагностичко-терапијских мера у области здравствене заштите жена; обучава се за рад у саветовалишту за планирање породице и саветовалишту за труднице и за сарадњу са другим члановима тима - лекар, поливалентна патронажна сестра и социјални радник и обучава за вођење здравствене документације и евиденција.

2) Здравствена нега у стационарним здравственим установама

(1) Гинекологија (5 недеља)

Приправник се упознаје са организацијом рада и пословима гинеколошког одељења; обучава се за пријем гинеколошких пацијената; збрињавање хитних гинеколошких стања; оспособљава се за примену дијагностичко-терапијских мера, едукације пацијената о хигијенском-дијететском режиму и

самозбрињавању; обучава се за припрему и асистирање при малим хируршким интервенцијама, припрему пацијената за оперативне захвате и здравствену негу код оперисаних пацијената у оквиру интензивне неге и одељења гинекологије. Обучава се за рад на функционалном испитивању и лечењу стерилитета.

(2) Акушерство (12 недеља)

Приправник се упознаје са пријемом трудница, радом на одељењу високоризичних трудноћа уз примену савремених електронских апарата, прихватом породиље у породилиште и контролом кроз сва порођајна доба; обучава се за вођење физиолошког порођаја и заштите међице при порођају и асистирању акушеру код неправилних порођаја и код акушерских операција; обучава се за прву негу новорођенчета и процену стања, хитну реанимацију новорођенчета, за рад на акушерском одељењу, контролу инволуције, негу епизиотомије или оперативне ране, едукацију породиље о хигијенско дијететском режиму, дојењу и нези детета; упознаје се са планирањем здравствене неге и вођењем здравствене документације и евиденција, извођењем и контролом стерилизације, спровођењем мера на превенцији интрахоспиталних инфекција и сарађњом са другим члановима тима: гинеколог - акушер, анестезиолог, педијатар, дијететичар и социјални радник.

3. За физиотерапеуте са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена - основних струковних и основних академских студија са стеченим стручним, односно академским звањем:

Дипломирани терапеут рехабилитације

Диломирани физиотерапеут

Струковни физиотерапеут

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) физикалну терапију - у трајању од 6 недеља;
- 2) кинезитерапију у области трауматологије - у трајању од 4 недеље;
- 3) кинезитерапију у области педијатрије - у трајању од 4 недеље;
- 4) кинезитерапију у области неурологије - у трајању од 4 недеље;
- 5) кинезитерапију у области интерне медицине - у трајању од 4 недеље;
- 6) кинезитерапија у области пулмологије - у трајању од 4 недеље.

1) Физикална терапија

Приправник се упознаје са одељењем за физикалну терапију, апаратима, средствима и техникама које се користе у физикалној терапији; специфичностима у области физикалне терапије и вођењем здравствене документације и евиденција.

2) Кинезитерапија у области трауматологије

Приправник се упознаје са организацијом одељења за трауматологију, специфичностима у области трауматологије, задацима рехабилитационог тима, вођењем здравствене документације и евиденција.

3) Кинезитерапија у области педијатрије

Приправник се упознаје са специфичностима кинезитерапије у области педијатрије, опремом и техникама која се користи у сали за кинезитерапију деце, обучава се за приступ детету и породици, као и за њихову едукацију. Обучава се за терапеутску процену стања и узимање функционалног статуса детета, сарађује са осталим члановима рехабилитационог тима и упознаје се са вођењем здравствене документације и евиденција.

4) Кинезитерапија у неурологији

Приправник се упознаје са специфичностима кинезитерапије у неурологији, обучава се за узимање функционалног статуса неуролошких пацијената, за састављање кинезитерапијског плана и програма, за едукацију пацијента и породице и упознаје се са вођењем здравствене документације и евиденција.

5) Кинезитерапија у интерној медицини

Приправник се упознаје са специфичностима кинезитерапије у области интерне медицине, обучава се за узимање функционалног статуса интернистичких пацијената, за састављање кинезитерапијског плана и програма, за едукацију пацијента и породице и упознаје се са вођењем здравствене документације и евиденција.

6) Кинезитерапија у пулмологији

Приправник се упознаје са специфичностима кинезитерапије у области пулмологије, обучава се за узимање функционалног статуса пулмолошких пацијената, за састављање кинезитерапијског плана и програма, за едукацију пацијента и породице и упознаје се са вођењем здравствене документације и евиденција.

4. За радне терапеуте са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и сеченим стручним звањем:

Струковни радни терапеут

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) рад у примарној здравственој заштити - у трајању од 9 недеља;
- 2) рад у стационарној здравственој установи - у трајању од 17 недеља.

1) Рад у примарној здравственој заштити

Приправник се оспособљава за самосталан рад на превенцији лошег држања тела, постуралној дисфункцији деце и омладине; превенцији деформитета код деце и омладине са израженим лошим држањем, саветовању за адекватан избор занимања; тренингу за коришћење заштитних покрета и положаја лица са ризиком; за рад са децом из ризичних породица.

2) Рад у стационарној здравственој установи

Приправник се оспособљава за самостални рад код провере способности, давање упутстава и тренинга за активности свакодневног живота код лица са почетним или узнапредовалим знацима обољења или оштећења организма; за израду протективних, корективних и функционалних помагала, за ергономско прилагођавање прибора и алата, за планирање и спровођење корективних положаја приручним и посебно пројектованим и израђеним средствима. Обучава се за пројектовање физичке средине особа са инвалидитетом и за едукацију лица из пацијентовог окружења. Оспособљава се за едукацију пацијента код коришћење ортоза, апарата, функционалних помагала и протеза, за побољшање функционалних способности и развијање способности прилагођавања и компензовања, моторних, психомоторних, проприоцептивних, чулних и когнитивних функција; за настављање школских, професионалних, друштвених и уобичајених свакодневних активности.

5. За фармацеутске техничаре са завршеном вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних академских студија и струковних студија и стеченим звањем:

Фармацеут (180 еспб)

Дипломирани фармацеут (240 еспб)

Струковни фармацеут (180 еспб)

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) рад у апотеци - у трајању од 14 недеља;
- 2) рад у болничкој апотеци - у трајању од 4 недеље;
- 3) рад у галенској лабораторији - у трајању од 8 недеља.

1) Рад у апотеци

Приправник се упознаје и обучава за издавање лекова чији је режим издавања без рецепта, медицинских средстава, дијететских суплемената, козметичких производа, као и других производа за унапређење и очување здравља; дијететских суплемената, козметичких производа, као и других производа за унапређење и очување здравља, као и провери рока употребе, провери обезбеђености сертификата, декларација и упутстава, у правилном чувању и складиштењу и у дефектирању лекова. Учествује у обради и припреми рецепата за фактурисање.

2) Рад у болничкој апотеци

Приправник се оспособљава за пријем лекова, завојног материјала, стерилних раствора, средстава за дезинфекцију, издавање лекова, медицинских средстава, завојног материјала на основу требовања са одељења, учествује у производњи и подели масти и инфузионих раствора и учествује у компјутерској обради података.

3) Рад у галенској лабораторији

Приправник се оспособљава за практичан рад на изради галенских лекова, у складу са правилником којим се уређују галенски лекови који се употребљавају у хуманој медицини.

6. За нутриционисте - дијететичаре са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим звањем:

Струковни нутрициониста дијететичар

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) исхрану здравих људи - у трајању од 13 недеља;
- 2) исхрану болесних људи - у трајању од 13 недеља.

Приправник се оспособљава за рад на превенцији и унапређењу здравља кроз здравствено-васпитни рад код свих групација становништва, израчунавање и прилагођавање енергетских потреба корисника, за састављање и планирање јеловника према дијеталним шемама и нормативима, контролу припремљених obroка, количине намирница и органолептичких својстава obroка, планирање набавке хране и контролу квалитета намирница, организацију правилног складиштења намирница, надзор над спровођењем организације и поступка рада у целокупном систему исхране. Оспособљава се за самостално одређивање дијетотерапије пацијената у стационарној установи, узимање нутритивне анамнезе, анализу учинка дијететске исхране на дијагностичке и терапеутске поступке, сарадњу са хигијенско-епидемиолошком службом и другим службама и вођење здравствене документације и евиденција.

7. За радиолошке техничаре са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Струковни медицински радиолог

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) рад у радиолошкој дијагностици и магнетној резонанци - у трајању од 17 недеља;
- 2) рад у радиолошкој терапији - у трајању од 5 недеља;
- 3) рад у нуклеарној медицини - у трајању од 4 недеље.

1) Рад у радиолошкој дијагностици и магнетној резонанци

Приправник се упознаје са радом у радиолошкој дијагностици, са техникама и начином добијања слике-филма, оптимизацијама дозе и заштитом пацијената.

Оспособљава се за коришћење радиолошке опреме у интервентној радиолошкој дијагностици, постављање и центрирање пацијената, избор фактора експозиције, оптимизацију дозе. Сарађује са радиологом и другим здравственим радницима, као део мултидисциплинарног тима. Обучава се за вођење здравствене документације и евиденција.

Приправник се у оквиру области компјутеризоване томографије обучава за припрему материјала и радиолошке опреме, за постављање пацијента у правилан положај за снимање, за избор одговарајућег софтверског програма за преглед, оптимизацију дозе, за чување контрастног и другог материјала и опреме која се користи приликом прегледа и за вођење здравствене документације и евиденција.

Приправник се у дијагностици са магнетном резонанцом упознаје са начином поступања и правилима при раду у магнетном пољу, са основним принципима физике и управљања, опремом са пулсном секвенцом, са избором T1 или T2 фазе, протон сликом, карактеристикама ткива, као и детекцијом и пријемом сигнала и коришћењем целокупне додатне и помоћне опреме.

2) Рад у радиолошкој терапији

Приправник се упознаје са радом у радиолошкој терапији и улогом у планирању третмана, мултидисциплинарним приступом при извођењу третмана и вођењу здравствене документације и евиденција.

Обучава се за заштиту од зрачења и оптимизацију дозе, руковање опремом за спровођење третмана, постављање пацијента, одређивању величине поља, примене калупа и других параметара. Упознавање са начином вођења евиденције о третману који је примењен, као и о чувању података.

3) Рад у нуклеарној медицини

Приправник се упознаје са радом у нуклеарној медицини, радиофармацима, начином њиховог добијања, складиштењем, мужом генератора и мерењем радиоактивности, израчунавањем тачног волумена и активности, асептичким обележавањем радиофармака. Обучава се за руковање опремом и обезбеђивањем тачности и поузданости опреме, постављање пацијента у одговарајући положај, упознаје се са основним параметрима за избор оптималних услова прегледа и са заштитом од зрачења и оптимизацијом дозе, као и вођењем здравствене документације и евиденција.

8. За санитарне техничаре са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Струковни санитарно-еколошки инжењер

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) хигијену и хуману екологију - у трајању од 4 недеље;
 - 2) унапређење исхране - у трајању од 2 недеље;
 - 3) дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију - у трајању од 2 недеље;
 - 4) контролу и превенцију болести - у трајању од 7 недеља;
 - 5) социјалну медицину - у трајању од 3 недеље;
 - 6) лабораторијску делатност - у трајању од 2 недеље;
 - 7) санитарно-хигијенских услова у радној средини - у трајању од 6 недеља.
- 1) Хигијена и хумана екологија

У области хигијене и хумане екологије приправник се оспособљава за самостално узорковање воде за пиће, узорковање површинске и отпадне воде, намирница и предмета опште употребе, брисева са радних површина, ваздуха и седиментне материје и обучава се за рад на уређајима за узорковање ваздуха и седимента. Упознаје се са начином одвајања, кретања и третирања инфективног медицинског отпада, начином писања и израдом извештаја и вођењем здравствене документације и евиденција.

2) Унапређење исхране

У области унапређења исхране, приправник се упознаје са антропометријским инструментима и мерењима и проценом стања ухрањености, са начином утврђивања енергетских потреба, као и потреба за хранљивим и заштитним материјама, са протоколом израде дијета здравих и болесних лица.

3) Дезинфекција, дезинсекција и дератизација

У области дезинфекције, дезинсекције и дератизације, приправник се обучава за самостално обављање послова дезинфекције, дезинсекције и дератизације и упознаје се са процедурама система контроле квалитета, као и вођење здравствене документације и евиденција.

4) Контрола и превенција болести

У области контроле и превенције болести, приправник се оспособљава за рад у здравственом надзору над лицима која подлежу обавезном санитарном прегледу, здравственом надзору над клицоношама заразних болести, учествовање у пријављивању и евидентирању заразних болести, пријављивању и евидентирању незаразних болести и спровођењу противепидемијских мера. Упознаје се са мониторингом хладног ланца вакцина и календаром вакцинације и узима материјал за лабораторијске анализе у установи и на терену, са интрахоспиталним инфекцијама и мерама за њихово спречавање и вођење здравствене документације и евиденција.

5) Социјална медицина

У области социјалне медицине, приправник се оспособљава за прикупљање података из области здравствене статистике, учествује у изради извештаја о одређеним параметрима демографског кретања становништва и обучава се за послове здравственог васпитања и промоцију здравља.

6) Лабораторијска делатност

У области лабораторијске делатности, приправник се упознаје са поступцима анализе воде, намирница и предмета опште употребе и упознаје се са поступцима контроле стерилности. Упознаје се са радом лабораторије и процедурама анализе узорака санитарне хемије и токсикологијом.

7) Санитарно-хигијенски услови у радној средини

У области радне средине, приправник се упознаје са поступцима за проверу одржавања хигијене у радној средини и обучава за претходно и периодично испитивање санитарно-хигијенских услова у радној средини.

9. За лабораторијског техничара са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Струковни медицинско лабораторијски технолог

план и програм приправничког стажа обухвата области:

- 1) биохемијске лабораторије - у трајању од 8 недеља;
- 2) хематолошке лабораторије - у трајању од 8 недеља
- 3) трансфузијске медицине - у трајању од 2 недеље;

- 4) патохистологије - у трајању од 2 недеље;
- 5) имунохемије - у трајању од 2 недеље;
- 6) микробиолошке лабораторије - у трајању од 4 недеље.

1) Биохемијска лабораторија

У биохемијској лабораторији, приправник се обучава за узимање, пријем и тријажу биолошког материјала, примену стандардизованих поступака у узорковању, руковању и чувању биолошког материјала; упознаје се и оспособљава за самосталан рад на апаратима у лабораторији, са узроцима варијабилности резултата лабораторијских анализа; оспособљава се за извођење стандардних биохемијских анализа, хемијски и микроскопски преглед урина и преглед фецеса.

2) Хематолошка лабораторија

У хематолошкој лабораторији, приправник се оспособљава за одређивање комплетне крвне слике на хематолошком бројачу и израду стандардних хематолошких тестова, одређивање фибриногена, одређивање протромбинског времена и активираног парцијалног тромбоплатинског времена.

3) Трансфузијска медицина

У области трансфузијске медицине, приправник се оспособљава за самостално узимање крви, конзервацију, чување и транспорт крви, испитивање и контролу крви давалаца, пренатална испитивања крви и за претрансфузиона тестирања крви и компонената крви.

4) Патохистологија

У патохистолошкој лабораторији, приправник се оспособљава за рад на фиксирању и калупљењу узорака, сечењу, бојењу и осталим припремама за дијагностику узорака.

5) Микробиолошка лабораторија

У микробиолошкој лабораторији, приправник се оспособљава за обављање послова у микробиолошкој лабораторији, обучава се за стерилизацију лабораторијског посуђа, руковање стерилним материјалом, обраду, засејавање биолошког материјала на подлоге, прављење и бојење препарата, прављење хранљивих подлога и рад на микробиолошким анализаторима, као вођење здравствене документације и евиденција.

6) Лабораторија за имунохемију

У лабораторији за имунохемију, приправник се обучава за рад на имунохемијским анализаторима за одређивање туморских маркера и хормона са различитим технолошким принципом мерења, упознаје се са различитим техникама и методама у имунохемијским лабораторијама.

10. За зубног техничара протетичара са завршеном одговарајућим вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Струковни зубни протетичар

план и програм приправничког стажа обухвата:

- 1) мобилну протетику - у трајању од 9 недеља;
- 2) фиксну протетику - у трајању од 9 недеља;
- 3) ортодонтске апарате - у трајању од 4 недеље;
- 4) максилнофацијалну протетику - у трајању од 4 недеље.

1) Мобилна протетика

Приправник се обучава за израду тоталних и парцијалних акрилатних протеза, у оквиру свих фаза израде, поштујући доктринарне поступке,

користећи савремене материјале, пратеће апарате и инструменте: од изливања модела безубих и кезубих вилица, закључно са завршним лабораторијским поступцима, имајући у виду специфичности регистрованих услова у којима треба израдити тоталну и парцијалну акрилатну протезу, укључујући репаратуре и подлагања протеза.

Приправник се обучава за израду парцијалних скелетираних и комплексних протеза, у оквиру свих фаза израде, поштујући доктринарне поступке, користећи савремене материјале, пратеће апарате и инструменте: од изливања модела за студије и радних модела кезубих вилица, укључујући лабораторијске поступке везане за израду металног скелета, до завршних поступака претварања воштаног модела у акрилат, имајући у виду специфичности регистрованих услова у којима треба израдити конвенционалну и комплексну парцијалну скелетирану протезу, укључујући репаратуре и подлагања парцијалних скелетираних и комплексних протеза; као и рад са фрез паралелометром током израде фиксног дела комплексних парцијалних протеза, укључујући планирање и уградњу различитих врста атечмена и двоструких круна.

2) Фиксна протетика

Приправник се обучава за израду ливених, фасетираних и металокерамичких фиксних надокнада, у оквиру свих фаза израде, поштујући доктринарне поступке, користећи савремене материјале, пратеће апарате и неопходне инструменте, укључујући припрему и израду радних модела, моделацију у воску различитих врста фиксних надокнада, улагање, ливење, обраду и полирање готових фиксних надокнада, моделацију металокерамичких фиксних надокнада, изливање отиска и израда радног модела у имплантологији, израду привремених зубних надокнада на имплантатима, избор и обраду абатмената, израду фиксних, условно фиксних и хибридних зубних надокнада на имплантима.

5) Ортодонтски апарати

Приправник се обучава за израду акрилатних покретних апарата, функционалних апарата, палатиналних и лингвалних конструкција за ортодонске апарате, термопластичних фолија и поставку за индиректно лепљење (бравица) брекета.

6) Максилофацијална протетика

Приправник се обучава за израду акрилатних сплинтова код прелома костију вилица, планирање и израду обтуратор протеза, стимулатора протеза код расцепа непца, као и протеза лица од акрилата у боји и силикона.

11. За оралног хигијеничара са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Орални хигијеничар

план и програм приправничког стажа обухвата области:

- 1) дечје и превентивне стоматологије - у трајању од 4 недеље;
- 2) болести зуба - у трајању од 4 недеље;
- 3) пародонтологије и оралне медицине - у трајању од 6 недеља;
- 4) оралне хирургије - у трајању од 4 недеље;
- 5) стоматолошке протетике - у трајању од 4 недеље;
- 6) ортопедије вилица - у трајању од 4 недеље.

1) Дечја и превентивна стоматологија

Приправник се обучава за успостављање првог контакта са пацијентом; пријем и припрему пацијената за стоматолошки третман; психолошку припрему

пацијента за стоматолошки третман; индивидуални здравствени просветни рад; учешће у процесу едукације пацијента и профилакси; коришћење апарата са натријум бикарбонатом; апликацију препарата флуорида ниске, средње и високе концентрације; екартирање образа, језика или других делова меког ткива током; стоматолошке терапије; чувања лекова и вођење рачуна о року трајања лекова који се користе у стоматолошкој ординацији; давање савета о правилној исхрани у циљу превенције оралних обољења трудницама, доиљама, родитељима/старатељима, старијој предшколској и школској деци; спровођење здравственог васпитања кроз здравствено васпитне радионице; учествовање у раду тимова који треба да се баве здравственим васпитањем у циљу превенције оралних обољења на примарном нивоу здравствене заштите (доктор денталне медицине, гинеколог, педијатар, гинеколошка, педијатријска и патронажна сестра); учествовање у припреми и примени здравствено- васпитних средстава у државним и приватним стоматолошким ординацијама, вртићима и школама; саветовање пацијената о актуелним темама из области исхране ("органска" храна, мегавитаминска терапија, вегетаријанство); машинско уклањање наслага са зуба профилактичким пастама; заливање јамица фисура; полирање испуна за десензибилизацију вратова зуба; одржавање оралне хигијене особа са посебним потребама; асистирање - помоћ у раду код пружања амбулантне стоматолошке заштите особама са посебним потребама; асистирање - помоћ у раду код пружања амбулантне стоматолошке заштите особа са посебним потребама у седацији; асистирање - помоћ у раду код пружања амбулантне стоматолошке заштите особа са посебним потребама у општој анестезији; обуку родитеља - старатеља о методама и средствима за одржавање оралне хигијене; обуку родитеља - старатеља о принципима хигијенско - дијететског режима; познавање основних принципа пружања помоћи код ургентних и задесних стања.

2) Болести зуба

Приправник се обучава за успостављање првог контакта са пацијентом; пријем и припрему пацијената за стоматолошки третман; психолошку припрему пацијента за стоматолошки третман; индивидуални здравствени просветни рад; екартирање образа, језика или других делова меког ткива током стоматолошке терапије; постављање и уклањање кофердама; прављење раствора одонтоантисептика; чување лекова и вођење рачуна о року трајања лекова који се користе у стоматолошкој ординацији; спровођење здравственог васпитања кроз здравствено-васпитне радионице; полирање испуна за десензибилизацију вратова зуба.

3) Пародонтологија и орална медицина

Приправник се обучава за успостављање првог контакта са пацијентом; пријем и припрему пацијената за стоматолошки третман; психолошку припрему пацијента за стоматолошки третман; индивидуални здравствени просветни рад; инспекцију оралне слузокоже стоматолошким огледалцетом и извештавање доктора денталне медицине о налазу; аспирацију течности из уста и крви која се накупља током или након хируршке или друге стоматолошке интервенције сисаљком, пустером или испирањем уста; чување лекова и вођење рачуна о року трајања лекова који се користе у стоматолошкој ординацији; рад са пацијентима у циљу утврђивања начина и квалитета исхране и препознавање потребе за променом исхране у вези са општим и оралним здрављем; давање савета о правилној исхрани пацијентима са каријесом, пародонтопатијом, пацијентима после оперативних захвата, лицима са ортодонтским апаратима и

др.; спровођење здравственог васпитања кроз здравствено- васпитне радионице; саветовање пацијената о актуелним темама из области исхране ("органска" храна, мегавитаминска терапија, вегетаријанство); машинско уклањање наслага са зуба профилактичким пастама; утврђивање нивоа оралне хигијене одговарајућим плак индексима (ПИ) и уношење података у медицинску документацију; утврђивање стања пародонцијума одговарајућим пародонталним индексима (ГИ, НИГ, НПЕ, ДДз итд.) и уношење података у медицинску документацију; избор средстава за одржавање оралне хигијене и обука болесника у примени средстава за одржавање оралне хигијене; ремотивацију и давање додатних упутстава пацијенту у одржавању адекватне оралне хигијене; уклањање супрагингивалних меких наслага пастом и машинским ротирајућим инструментима (четкице и гумице); уклањање супрагингивалог каменца ултразвучним и ручним инструментима; припрему хируршког сета инструмената за извођење одговарајућих пародонтолошких хируршких интервенција; активног асистирања лекару у току извођења одговарајућих пародонтолошких хируршких интервенција (аспирација, екартирање, оптимално осветљавање хируршког поља); постављање хируршког завоја; уклањање хируршког завоја; испирање хируршке регије и уклањање хируршких шавова.

4) Орална хирургија

Приправник се обучава за успостављање првог контакта са пацијентом; пријем и припрему пацијената за стоматолошки третман; психолошку припрему пацијента за стоматолошки третман; индивидуални здравствени просветни рад; коришћење апарата са натријум бикарбонатом; припрему анестичког поља пред давање локалне анестезије; аспирацију течности из уста и крви која се накупља током или након хируршке или друге стоматолошке интервенције сисаљком, пустером или испирањем уста; уклањање хируршког конца; давање пре и постоперативних савета; коришћење апарата за кисеоник и чување лекова и вођење рачуна о року трајања лекова који се користе у стоматолошкој ординацији; спровођење здравственог васпитања кроз здравствено-васпитне радионице; асистирање - помоћ у раду код пружања амбулантне стоматолошке заштите особа са посебним потребама у седацији; асистирање - помоћ у раду код пружања амбулантне стоматолошке заштите особа са посебним потребама у општој анестезији; познавање основних принципа пружања помоћи код ургентних и задесних стања; постављање хируршког завоја; уклањање хируршког завоја, испирање хируршке регије и уклањање хируршких шавова.

5) Стоматолошка протетика

Приправник се обучава за успостављање првог контакта са пацијентом; пријем и припрему пацијената за стоматолошки третман; психолошку припрему пацијента за стоматолошки третман; индивидуални здравствени просветни рад; одржавање оралне хигијене лица на стационарном лечењу; аспирацију течности из уста и крви која се накупља током или након хируршке или друге стоматолошке интервенције сисаљком, пустером или испирањем уста; чување лекова и вођење рачуна о року трајања лекова који се користе у стоматолошкој ординацији; рад са пацијентима у циљу утврђивања начина и квалитета исхране и препознавање потребе за променом исхране у вези са општим и оралним здрављем; давање савета о правилној исхрани пацијентима са каријесом, пародонтопатијом, пацијентима после оперативних захвата, лицима са ортодонтским апаратима и др.; спровођење здравственог васпитања кроз здравствено-васпитне радионице и скидање привремених круница.

6) Ортопедија вилица

Приправник се обучава за успостављање првог контакта са пацијентом; пријем и припрему пацијената за стоматолошки третман; психолошку припрему пацијента за стоматолошки третман; индивидуални здравствени просветни рад; обуку пацијената о одржавању хигијене зубних надокнада и ортодонтских апарата; постављање и уклањање ортодонтске гумице за сепарацију; интра и екстраорална мерења лица при обради ортодонтских пацијената; чишћење и пескирање одлепљених бравица; мењање лигатура код фиксног ортодонтског апарата; уклањање Делер-ове маске; обуку пацијената у постављању интраоралних интермаксиларних гумица за вучу друге и треће класе; одређивање величине прстенова на студијском моделу пред поставку фиксног ортодонтског апарата; подучавање пацијената оралној хигијени током ношења мобилних и фиксних ортодонтских апарата; екстра и интраорално фотографисање; уклањање лепка после скидања фиксног ортодонтског апарата; чување лекова и вођење рачуна о року трајања лекова који се користе у стоматолошкој ординацији; спровођење здравственог васпитања кроз здравствено васпитне радионице; узимање отисака за студијске моделе; постављање образног лука и преношење модела у артикулатор; постављање модела у паралелометар; уклањање вишка цемента по цементирању инлеја ручним инструментима; уклањање вишка цемента по цементирању ортодонтских прстенова које је урадио доктор денталне медицине - искључиво ручним инструментима; мерење притиска и препознавање виталних знакова; учествовање у раду тимова који се баве здравственим васпитањем у циљу превенције оралних обољења на примарном нивоу здравствене заштите (доктор денталне медицине, гинеколог, педијатар, гинеколошка, педијатријска и патронажна сестра); рад на превенцији малигних обољења максилофацијалне регије.

12. За козметичара-естетичара са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студији стеченим стручним звањем:

Струковни козметичар естетичар

план и програм приправничког стажа обухвата следеће области:

- 1) дерматологија - у трајању од 8 недеља;
- 2) здравствена нега у хирургији - у трајању од 6 недеља;
- 3) физикална терапија - у трајању од 6 недеља;
- 4) саветовалиште за младе - у трајању од 2 недеље;
- 5) унапређење исхране - у трајању од 4 недеље.

1) Дерматологија

Приправник се упознаје са организацијом рада одељења за дерматологију, обучава за пријем пацијената у дерматолошкој амбуланти, вођење здравствене документације и евиденција и обучава се за примену дијагностичко-терапијских мера у области дерматологије.

2) Здравствена нега у хирургији

Приправник се упознаје са организацијом рада хируршког одељења, обучава се за пријем и здравствену негу хируршког пацијента, за примену дијагностичко-терапијских мера у преоперативној и постоперативној здравственој нези, упознаје се са специфичностима хигијенског режима и спречавањем болничких инфекција и обучава за вођење здравствене документације и евиденција.

3) Физикална терапија

Приправник се упознаје са одељењем за физикалну терапију, апаратима, средствима и техником које се користе у физикалној терапији; специфичностима у области физикалне терапије и вођењем здравствене документације и евиденција.

4) Саветовалиште за младе

У оквиру саветовалишта за младе, приправник се упознаје са потешкоћама са којима се сусрећу млади када су незадовољни сопственим изгледом, имају недостатак самопоуздања, проблем са акнама, стријама и протоколом рада са овом осетљивом популационом групом; израдом планова предавања, радионица и саветовалишта у одржавању личне хигијене, превенцији кожних обољења, нези коже са акнама, косе и ноктију; превенцији преношења дерматолошких и венеричних обољења.

5) Унапређење исхране

У области унапређења исхране, приправник се упознаје са антропомертијским инструментима и мерењима и проценом стања ухрањености, са начином утврђивања енергетских потреба, као и потреба за хранљивим и заштитним материјама и протоколом израде дијета здравих и болесних лица.

13. За инструментара са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Струковни инструментар

план и програм приправничког стажа обухвата:

1) здравствену негу у служби за пријем и збрињавање хитних стања - у трајању од 4 недеље;

2) здравствену негу у ендоскопској операционој сали - у трајању од 9 недеља;

3) здравствену негу у операционој сали - у трајању од 13 недеља.

У обављању приправничког стажа, приправник се упознаје са радом у операционој сали, начином кретања, асептичним радом, класификацијом и припремом оперативног веша, завојног материјала, инструмената и њиховом стерилизацијом, процесом стерилизације, контролом стерилизације (врстама и начинима), припремом добоша и инструментаријума за рад (прање, дезинфекција, промена филтера, одржавање). Приправник се обучава за савладавање технике хируршког прања руку, припрему инструмената, материјала, апарата и операционе сале за рад, постављање пацијента у одговарајући положај за одређене хируршке интервенције, упознаје са основама технике инструментирања, збрињавања патохистолошких препарата, превијање пацијента, трансфер пацијента у јединицу интензивне неге, упознаје са новинама у инструментирању, раду са новим апаратима и технологијама, организацијом службе операционе сале у редовним и ванредним условима, прихватањем етичких вредности и развијањем осећаја емпатије, љубави према позиву, савесног и одговорног односа према радном месту уз тимски рад, стиче потребна стручно-медицинска знања о новинама у хирургији, развија навике и способности посматрања и уочавања промена на оперативном месту, као основних елемената у лечењу и нези.

У обављању приправничког стажа, приправник се обучава за извођење специфичних вештина: припрема оперативног рубља и инструмената за стерилизацију (одржавање и упознавање са комплетима инструмената за рад); упознавање са начинима и врстама стерилизације, контрола стерилизације; провера рада апарата и њихово одржавање; упознавање и спровођење процеса

дезинфекције; хируршко прање руку; инструментирање при хируршким интервенцијама; збрињавање пацијента након оперативног захвата (превијање, одржавање и дренажа); збрињавање патохистолошког и микробиолошког материјала, припрема документације и слање материјала на хистолошки преглед; припрема средстава за чишћење и дезинфекцију операционих поља; вођење здравствене документације (евиденција утрошеног завојног и другог материјала) и одржавање асептичног рада у операционој сали.

14. За анестетичара са завршеном одговарајућом вишом школом здравствене струке, односно са стеченим високим образовањем на студијама првог степена основних струковних студија и стеченим стручним звањем:

Струковни анестетичар

план и програм приправничког стажа обухвата:

1) здравствену негу у служби за пријем и збрињавање хитних стања - у трајању од 4 недеље;

2) здравствену негу у интензивној терапији - у трајању од 9 недеља;

3) здравствену негу у операционој сали - у трајању од 13 недеља.

У обављању приправничког стажа, приправник се обучава за: препознавање основних карактеристика појединих ургентних стања, превенцију и спречавање шока, обезбеђивање виталних функција, преоперативну и постоперативну негу болесника, стицање теоријског и практичног знања о специјалном приступу пацијенту при одлуци о врсти анестезије, упознавање са АСА скором и врстама анестезије и њиховим специфичностима, упознавање са компликацијама анестезије, стицање практичних и теоријских знања за правилно и стручно обављање интензивне и специјалне неге болесника, упознавање са новинама у анестезији и реанимацији, упознавање са организацијом анестезиолошке службе у редовним и ванредним условима, прихватање етичких вредности и развијање осећаја емпатије, љубави према позиву, савесног и одговорног односа према радном месту уз тимски рад, стицање потребних стручно-медицинских знања о савременој и интензивној нези болесника, развијање навика и способности посматрања и уочавања промена на болеснику, као основних елемената у лечењу и нези.

У обављању приправничког стажа, приправник се обучава за извођење специфичних вештина: упознавање са радом на апарату за анестезију, припрема апарата и лекова за извођење анестезије; припрема пацијента у одговарајући положај за анестезију у зависности од врсте анестезије; асистирање приликом интубације; мониторинг пацијента и праћење виталних параметара на вештачкој вентилацији; упознавање са компликацијама услед давања лекова (нуспојаве и прва помоћ); апликација крви и крвних деривата; вођење здравствене документације и евиденција; основи дезинфекције и стерилизације.

VI. ПЛАН И ПРОГРАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ РАДНИКЕ СА СТЕЧЕНИМ СРЕДЊИМ ОБРАЗОВАЊЕМ

1. План и програм приправничког стажа за:

Медицинску сестру - техничара

Педијатријску сестру

Гинеколошко-акушерску сестру

Медицинску сестру васпитача

обухвата приправнички стаж у:

1) дому здравља - у трајању од 13 недеља;

2) стационарној здравственој установи - у трајању од 13 недеља.

1) Медицинска сестра - техничар и педијатријска сестра

Оспособљава се кроз практичан рад за самостално обављање општих и специјализованих послова здравствене неге; примену метода и поступака у циљу пружања здравствене заштите у домену примарне, секундарне или терцијарне превенције; примену метода асепсе и антисепсе и рад у асептичним условима, а посебно спречавање интрахоспиталних инфекција и AIDS-а; упознаје основне принципе и циљеве здравствено-васпитног рада и оспособљава за спровођење здравственог васпитања као интегралног рада у свакодневной пракси; упознаје са применом принципа исхране здравих и болесних; оспособљава за вођење здравствене документације и евиденција.

2) За гинеколошко-акушерску сестру:

Оспособљава се за припрему потребног материјала, прибора и инструмената за рад; припрему пацијенткиње за преглед и гинеколошке интервенције; обучава се у контроли виталних функција, спровођењу терапије и узимању материјала за анализе; припреми пацијенткиње за операцију и спровођењу неге оперисаних пацијенткиња; вођење здравствене документације и евиденција; за пријем и тријажу трудница; праћење стања труднице у сва четири порођајна доба; спровођење здравствено-васпитног рада са трудницом и бабињаром; неге и контроле труднице код патолошке трудноће; спровођење свих хигијенско-епидемиолошких мера и спречавање интрахоспиталних инфекција.

3) За медицинску сестру - васпитача:

Оспособљава се за пријем деце у установама за дневни боравак и специјализованим установама; одржавање личне хигијене деце; спровођење исхране детета, контролу виталних функција деце, раста и развоја; спровођење терапије (парентералне и пероралне); рада на адаптацији новопримљеног детета; припреме деце за узимање оброка и спавање, организовање и спровођење слободне и усмерене активности деце; рад на формирању радних, социјалних, хигијенских и културних навика; примени васпитних поступака у циљу што успешнијег емоционалног контакта; сарадњу са родитељима, вођење здравствене и педагошке документације и евиденција.

2. План и програм приправничког стажа за

Санитарно-еколошког техничара

обухвата приправнички стаж у заводу за јавно здравље - у трајању од 26 недеља.

У обављању приправничког стажа, приправник се оспособљава да прати стање у односу на кретање заразних болести, снабдевање водом, диспозицију отпадних материјала и друге факторе околине који утичу на људско здравље, на подручју на коме делује здравствена установа; учествује у контроли лица запослених у промету намирница и других лица која подлежу здравственом надзору; издаје и води евиденцију санитарних књижица; води евиденцију клицоноша; узима узорке за хемијска и микробиолошка испитивања и води потребну евиденцију; учествује у контроли јавних и индивидуалних водних објеката, као и објеката за диспозицију отпадних материја; учествује у испитивању животне и радне средине (загађеност ваздуха, бука, прашина); ради на пословима дезинфекције, дезинсекције и дератизације.

3. План и програм приправничког стажа за

Физиотерапеутског техничара

обухвата приправнички стаж у служби за физикалну медицину и рехабилитацију - у трајању од 26 недеља..

У обављању приправничког стажа, приправник се оспособљава кроз практичан рад за самостално обављање послова и задатака своје струке у циљу пружања здравствене заштите и спровођење терапијских процедура у области: фототерапије, термотерапије, хидротерапије, криотерапије, механотерапије, електротерапије, сонотерапије и др.; вођење одговарајуће здравствене документације и евиденција.

4. План и програм приправничког стажа за
Лабораторијског техничара

обухвата приправнички стаж у:

- 1) клиничко-биохемијској лабораторији - у трајању од 9 недеља;
- 2) хематологији - у трајању од 9 недеља;
- 3) у микробиолошкој лабораторији - у трајању 8 недеља.

У обављању приправничког стажа, приправник се обучава за узимање и пријем биолошког материјала од пацијената, обележавање, припрему за рад биолошког материјала; самостално извођење поверених анализа; упознавање са основним принципима рада апарата на којима изводи анализе.

5. План и програм приправничког стажа за
Фармацеутског техничара

обухвата приправнички стаж у:

- 1) апотеци - у трајању од 13 недеља;
- 2) болничкој апотеци - у трајању од 5 недеље;
- 3) галенској лабораторији - у трајању од 8 недеља.

1) Рад у апотеци

Приправник се упознаје и обучава за издавање лекова чији је режим издавања без рецепта, медицинских средстава, дијететских суплемената, козметичких производа, као и других производа за унапређење и очување здравља; учествује у пријему лекова, медицинских средстава, дијететских суплемената, козметичких производа, као и других производа за унапређење и очување здравља, као и провери рока употребе, провери обезбеђености сертификата, декларација и упутстава, у правилном чувању и складиштењу и у дефектирању лекова. Учествоје у обради и припреми рецепата за фактурисање.

2) Рад у болничкој апотеци

Приправник се оспособљава за пријем лекова, завојног материјала, стерилних раствора, средстава за дезинфекцију, издавање лекова, медицинских средстава, завојног материјала на основу требовања са одељења, учествује у производњи и подели масти и инфузионих раствора и учествује у компјутерској обради података.

3) Рад у галенској лабораторији

Приправник се оспособљава за практичан рад на изради галенских лекова у складу са правилником којим се уређују галенски лекови који се употребљавају у хуманој медицини.

6. План и програм приправничког стажа за
Стоматолошку сестру - техничара

обухвата приправнички стаж у области:

- 1) превентивне и дечје стоматологија - у трајању од 8 недеља;
- 2) болести зуба - у трајању од 5 недеље;
- 3) парадонтологији и болестима уста - у трајању од 4 недеље;
- 4) оралне хирургије - у трајању од 5 недеље;
- 5) стоматолошке протетике - у трајању од 4 недеље.

У обављању приправничког стажа, приправник се обучава за пријем пацијената и припрему за стоматолошке интервенције; припрему радног места за дијагностичке процедуре, конзервативну и хируршку терапију на одељењима предвиђеним планом приправничког стажа; припрему инструмената, прибора, медикамената и материјала за стоматолошке интервенције на одељењима предвиђеним планом приправничког стажа и асистирање доктору денталне медицине за време извођења интервенција; распремање радног места после стоматолошких интервенција; дезинфекцију и стерилизацију инструмената и материјала; чишћење и дезинфекцију прибора и апарата; контролу стерилизације; требовање и чување инструмената, материјала, медикамената и потребног прибора и старање о њиховом правилном утрошку; вођење и чување стоматолошке документације; спровођење превентивних мера и здравствено-васпитни рад.

7. План и програм приправничког стажа за
Зубног техничара

обухвата:

- 1) фиксну протетику - у трајању од 11 недеља;
- 2) мобилну протетику - у трајању од 11 недеља;
- 3) ортодонске апарате - у трајању од 4 недеље.

У обављању приправничког стажа, приправник се обучава за израду једноделних ливених и фасетираних круница, делимичних круница, инлеја, надградњи, наменских круница свих врста мостова који су програмом предвиђени за четврти степен; израду тоталних и парцијалних протеза (како класичних тако и скелетираних протеза и ретенционих елемената) од анатомског отиска до дефинитивне обраде и полирања, као и израду свих врста репаратура парцијалних и тоталних протеза; израду ортодонских апарата од соклирања модела (израде различитих ортодонских кукица и опруга) до дефинитивне израде са уградњом елемената.

8. План и програм приправничког стажа за
Козметичког техничара

обухвата приправнички стаж у служби за дерматологију - у трајању од 26 недеља.

У обављању приправничког стажа, приправник се оспособљава за самостално обављање терапијско-естетских процедура у подручју апликативне козметике; извођење декоративних козмо-терапијских процедура; извођење терапијских процедура у дерматологији; обучавање за позитивну социјалну комуникацију, тимски рад и сараднички однос другим здравственим радницима.